

DOI: <https://www.doi.org/10.36719/2663-4619/65/210-214>

Ülviyyə Ələskər qızı Hüseynova

Bakı Dövlət Universiteti

magistrant

ulviyyeh707@gmail.com

AVROPA İTTİFAQINDA TURİZMİN İNKİŞAFININ TƏŞKİLATİ ASPEKTLƏRİ*Açar sözlər: Avropa İttifaqı, turizm, inkişaf, təşkilat, əməkdaşlıq, beynəlxalq***Organizational Aspects of tourism development in the European Union****Summary**

The aim of the study is to study the organizational aspects of tourism development within the European Union. And the main purpose of the study is to determine the role of organizations operating in this direction in the development of tourism, their activities in the field of tourism. There are many enterprises and organizations operating in the field of tourism in the world. The World Tourism Organization (WTO) conducts extensive research on global organizations, including aviation, travel, hotel management, food, and travel, which are key components of tourism. International tourism organizations are organizations that take important steps towards the development and sustainability of tourism without any profit, represent the organizations operating in the field of tourism, follow the rules in force and ensure their observance. Cooperation in the field of international tourism at the regional and international levels makes it necessary to pay more attention to this area today. In modern times, the most important direction of the service sector is international tourism. Therefore, it is necessary to regulate international tourism, which is regulated by many regional and international agencies and organizations.

Key words: *European Union, tourism, development, organization, cooperation, international***Giriş**

Turizmin digər sahələrə təsiri, eləcə də onun sürətli inkişafı turizm təşkilatlarının yaranmasını və həmin təşkilatların inkişafını sürətləndirmişdir. Turizm sektorundakı təşkilati aspektlərə xüsusilə 20-ci əsrin əvvəllərindən bəri əhəmiyyət verildiyi bilinir. Turizm təşkilatları çərçivəsində ilk beynəlxalq münasibətlərin yaranmasının tarixi 1908-ci ilə təsadüf edir. Belə ki, ilk turizm təşkilatı - spano-Portuqaliya Turist Assosiasiyası federasiyası” olmuşdur. Bu təşkilat Portuqaliya, Fransa və İspaniya tərəfindən yaradılmışdır. “Turizm Təşkilatının Beynəlxalq Rəsmi Təşkilatlar Birliyi” isə ilk turizm təşkilatlarından digəri hesab olunur.

Avropa İttifaqı çərçivəsində fəaliyyət göstərən təşkilati mexazimlər aşağıdakılardır:

1. **Confturismo Confcommercio**-Turizmdə Müəssisələri və Peşələri təmsil edən İtalyan Milli Təşkilatlarının Birləşmiş Qrupu. İtalyanın ən böyük turizm təşkilatlarından biridir. Bu turizm təşkilatı otellər, dövlət müəssisələri, turizm agentlikləri, turoperatorlar, düşərgə yerləri, turizm kəndləri, turizm-otel iqamətgahları və digər sahələri əhatə edən şirkətləri təmsil edir. Bundan əlavə, bu təşkilat özünü sektorda konfederal səviyyəli təşkilat kimi təsdiqləyərkən, İtalyan turizmi üçün yeni inkişaf siyasətlərinin öyrənilməsi və müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə qurumlar üçün imtiyazlı bir vasitə kimi çıxış edir.

2. **EARTH** (Məsul Turizm və Qonaqpərvərlik üzrə Avropa İttifaqı): 2008-ci ildə Brüsseldə fəaliyyətə başlayan “EARTH” təşkilatı Avropanın məsul turizm mütəxəssisləri tərəfindən yaradılan ilk Avropa Şəbəkəsidir. Təşkilat 7 Avropa ölkəsindəki (Avstriya, Belçika, İrlandiya, İtaliya, Almaniya, Fransa və İspaniya) 15 özəl qurumdan ibarətdir. Bu təşkilat, davamlı və məsuliyyətli turizm mütəxəssisləri tərəfindən tutarlı bir fəaliyyət yaratmaq və turizm üçün davamlılıq, ədalət və həmrəylik prinsiplərini təbliğ etmək üçün yaradılmışdır.

3. **EDEN** (Avropa Mükəmməl Yerləri): Avropa mükəmməllik hədəflərim olan EDEN, AB daxilində davamlı turizm inkişaf modellərini tanıtmığı hədəfləyir. Təşəbbüs hər bir iştirakçı ölkə üçün turistin “mükəmməllik məkanı” seçilməsi və təbliği ilə nəticələnən milli yarışlara və tanıtım kampaniyalarına əsaslanır. Seçilmiş yerlərin əsas xüsusiyyəti, turizmin sosial, mədəni və ekoloji davamlılığına riayət olunmasıdır. Bir sözlə EDEN təşəbbüsü, mükafatlandırılmış yerlərdə istifadə olunan davamlı təcrübələrin AB daxilində yayılmasına kömək etməkdir. EDEN təşəbbüsü, 2006-cı ildə Avropa Komissiyası tərəfindən başlandı. Davamlı turizmi təşviq etmək, Avropada inkişaf etməkdə olan və daha az tanınan turizm yerlərinin görmə qabiliyyətini artırmaq, Avropanın turizm müxtəlifliyi və keyfiyyəti barədə məlumatlılıq yaratma əsas məqsədləri qismində çıxış edirdi.

4. **ENAT** (Avropa Əlçatan Turizm Şəbəkəsi): ENAT, 2006-cı ilin yanvarında AB üzv altı ölkədəki doqquz sponsor təşkilatın layihə əsaslı təşəbbüsü olaraq quruldu. ENAT-ın vəzifəsi, Avropanın turizm məkanlarını, məhsullarını və xidmətlərini bütün səyahətçilər üçün əlçatan etmək və bütün dünyada əlçatan turizmi təbliğ etməkdir. 2006-cı ilin yanvarında AB-nin altı ölkəsindən (İspaniya, İsveç, Yunanıstan, Belçika, Avstriya, İrlandiya) doqquz sponsorun dəstəyi ilə layihə əsaslı bir təşəbbüs olaraq quruldu. Avropa Komissiyası tərəfindən ENAT-a ilk iki il ərzində maliyyə dəstəyi verildi. ENAT, əlçatan turizmin nəzərdən keçirilməsi, təşviq və tətbiqetməsində lider olmağı hədəfləyən müəssisə və təşkilatları dəstəkləyən beynəlxalq bir qeyri-kommersiya dərnəyidir.

5. **ERRIN** (Avropa Bölgələri Tədqiqat və İnnovasiya Şəbəkəsi): ERRIN, əksəriyyəti Brüsseldəki ofisləri ilə təmsil olunan 22 Avropa ölkəsindən 125-dən çox regional tərəfdaş təşkilatı olan yaxşı qurulmuş bir Brüssel mərkəzli platformadır. ERRIN yalnız tədqiqat, innovasiya siyasəti və maliyyələşdirmə proqramlarına, habelə layihə inkişafına yönəlmişdir. (6)

6. **ETC** (Avropa Səyahət Komissiyası): Avropa Səyahət Komissiyası Brüsseldə yerləşən Milli Turizm Təşkilatlarının (NTO) birliyidir. Avropada beynəlxalq turizmin inkişafı üçün əsas ixtisaslaşmış təşkilat Avropa Səyahət Komissiyasıdır. Milli təşkilatları bir araya gətirənn komissiyanın fəaliyyətinin əsas istiqamətləri kimi Avropada turizmin inkişafı, o cümlədən digər bölgələrdən turistlərin cəlb edilməsi; bazar tədqiqatlarının həyata keçirilməsi və nəticələrin yayılması, yenilikçi (rəqəmsal) marketinqin inkişafı; ən yaxşı təcrübələrin mübadiləsinə (forum kimi) asanlaşdırmaq, turistlərin məlumatlandırılmasını qeyd edə bilirik. Avropa Səyahət Komissiyası (European Travel Commission (ETC) 1948-ci ildə Norveçdə yaradılıb. ETC-nin qurulduğu gündən bu günə kimi onun əsas vəzifəsi dəyişməz olaraq qalır: ki, o da Avropanın turistik bölgə kimi beynəlxalq təşviqidir. Beləliklə, bu təşkilatın məqsədləri kimi aşağıdakıları qeyd edə bilirik:

- Avropanı cazibədar bir turizm mərkəzi kimi təşviq etmək.
- İnformasiya mübadiləsi və birgə işləmək üçün üzv Milli Turizm Təşkilatlarına kömək etmək.

Avropa Səyahət Komissiyası (ETC) 60 ildir Avropanı beynəlxalq səviyyədə tanıtdırır və hazırda aşağıdakı fəaliyyətləri həyata keçirir:

- İctimaiyyətlə əlaqələr
- Seçilmiş xaric bazarlarda istehlakçı reklamı
- Ticarət Təqdimatları
- Bazar araşdırması (marketing)
- Üzvlərin peşəkar inkişafı üçün seminarlar, məlumat mübadiləsinin aparılmasını həyata keçirmə

7. **ETOA** (Avropa Turizm Birliyi): ETOA, Avropada daha yaxşı turizm üçün ticarət birliyidir. ETOA, ədalətli və davamlı bir iş mühiti təmin etmək üçün siyasətçilərlə işləyir və bunun nəticəsində də Avropa qonaqlar və sakinlər üçün cəlbədar qalır. 63 orijinal bazara xidmət göstərən 1200-dən çox üzvü olan ETOA, yerli, milli və Avropa səviyyələrində güclü bir subyektdir. Üzvlərə tur və onlayn operatorlar, vasitəçilər, Avropa turizm lövhələri, otellər, attraksionlar, texnoloji şirkətlər və global markalardan tutmuş yerli müstəqil müəssisələrə qədər müxtəlif turizm xidmətlərini təmin edənlər daxildir. ETOA, sosial media kanalları vasitəsi ilə 30.000-dən çox sənaye mütəxəssisi ilə qarşılıqlı əlaqədədir. ETOA, hər il 46.000-dən çox təkbətək görüş təyin edən Avropa və Çində 8 flaqman tədbiri keçirən turizm praktikləri üçün misilsiz bir şəbəkə və müqavilə platforması təklif edir.

8. **Federturismo Confindustria** (Milli Səyahət və Turizm Federasiyası): İtalyan Səyahət və Turizm Federasiyasıdır və turizm sənayesinin müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən şirkətləri təmsil edir. Üzvlər bazarın bütün əsas oyunçularını və bəzi hallarda ticarət sahələrindəki şirkətləri əhatə edir. Əsas vəzifələri:

- İqtisadi siyasət və əmək münasibətlərində turizm sənayesinin maraqlarını təmsil etmək
- Turizm siyasəti və qanunvericiliyi ilə bağlı məlumatların verilməsi
- Sahibkarlıq dəyərlərini və davamlı turizmi təbliğ etmək
- Üzvləri maraqlandıran təşəbbüslər və fəaliyyətlər haqqında məlumat və əlaqələrin təmin edilməsi
- Daha çox iş mədəniyyəti və keyfiyyəti üçün təlim imkanlarını təbliğ etmək
- Digər ölkələrdəki oxşar təşkilatlarla əlaqələri inkişaf etdirmək və beynəlxalq tədbirlərdə iştirak edən üzvlərə köməklik etmək

• Milli və Avropa səviyyələrində səviyyələrində turizm qanunvericiliyi ilə bağlı araşdırma, təhlil və mübahisələrin aparılması

• əsas turizm qanunlarının və maliyyə sənədlərinin hazırlanmasında siyasətçilər və qanunvericilərlə ciddi əməkdaşlıq;

- peşə təhsili kurslarının qurulması üçün qurumlarla əməkdaşlıq;

9.**FEST** (Avropa Davamlı Turizm Fondu): Avropa Davamlı Turizm Fondu (FEST), hökumətlərə, akademiyalara və təşkilatlara turizm proqramları və layihələrini davamlılıqla planlaşdırma, çatdırma və idarə etmək üçün dəstək verməyi hədəfləyir. Bu təşkilat turizmin müvəffəqiyyəti və rəqabət qabiliyyəti üçün 2 əsas amilə diqqət yetirir: idarəetmə və liderlik. FEST, "Davamlı İnkişaf üçün Layihə İdarəetməsi" (PM4SD) davamlı turizm üçün ən yaxşı təcrübə kimi təqdim edir. (6)

10.**NECSTouR** (Davamlı və Rəqabətli Turizm üçün Avropa Bölgələr Şəbəkəsi): 34 Avropa regional turizm orqanı və 30 əlaqəli üzvləri ilə birlikdə, şəbəkə olaraq (universitetlər, tədqiqat institutları, turizm müəssisələrinin və davamlı turizm assosiasiyalarının nümayəndələri) təşəbbüskar və tərəfdaşları ilə ən yaxşı təcrübə həll yollarını müəyyənləşdirmək, tutmaq və bölüşmək yolu ilə problemlərin həllinə çalışır. Ümumdünya Ticarət Təşkilatının üzvü olan NECSTouR, regionlara Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Assambleyası tərəfindən qəbul edilmiş 2030-cu ilə qədər davamlı inkişaf sahəsində global gündəmlə bağlı turizmin müvafiq prioritetlərini dəstəkləmək və həyata keçirmək imkanı verir. Bu təşkilat 2007-ci ildən bəri turizm idarəsinə inteqrasiya olunmuş bir yanaşma təmin etdi və Avropa layihələri ilə bölgələrarası əməkdaşlığı inkişaf etdirərkən regional və daha geniş Avropa hökumət səviyyələri arasında əhəmiyyətli bir əlaqə rolunu oynadı. Bu təşkilatın missiyası Avropa Parlamenti, Avropa Komissiyası və Bölgələr Komitəsi arasında əlaqə yaratma və Avropanın turizm siyasətindəki inkişafı izləmək və onlara təsir göstərməkdir. (4)

11.**NET** (Turizmdə Avropa Özəl Sektoru üçün Şəbəkə): NET, Avropa turizmində özəl sektorun böyük ticarət birlikləri şəbəkəsidir. NET-in məqsədi tərəfdaşlarla birlikdə turizmin çiçəklənməsinə və hamı üçün təhlükəsiz, davamlı, əlverişli və yüksək keyfiyyətli xidmətlər göstərməyə imkan verən ümumi iddialı, kooperativ və işgüzar turizmi inkişaf etdirməkdir. Onun böyümə siyasəti yalnız siyasətçilər və digər maraqlı tərəflərin koordinasiya dəstəyi ilə həyata keçiriləcəkdir. Məqsədi sənaye üçün ümumi hədəflər müəyyənləşdirmək və bunlara çatmaq üçün siyasətçilər və digər tərəfdaşlarla işləməkdir.

12.**WTTC** (Dünya Səyahət və Turizm Şurası): Dünya Səyahət və Turizm Şurası (WTTC), sektorun qüsursuz, təhlükəsiz, əhatəli və davamlı olmasını təmin etmək üçün turizm sektorunu təmsil edir. Dünya Səyahət və Turizm Şurasının təşkili ideyası 1980-ci illərdə, bir qrup lider tərəfindən irəli sürülərək meydana gəldi. Bu təşkilat bir çox mütəxəssis tərəfindən o qədər də ciddi qəbul edilməyən bu sahənin əhəmiyyətini göstərən əlavə məlumatları ictimaiyyətə təqdim etmək üçün yaradıldı. Müzakirələr 1989-cu ildə Parisdə ilk görüşün baş tutmasına səbəb oldu. ABŞ-in keçmiş dövlət katibi Henry Kissinger ilk WTTC iclasında çıxış edərək, səyahət və turizm sənayesinin vahid bir quruluşa və ya təşkilata sahib olmadığı üçün geniş tanınmadığını qeyd etmişdi. WTTC rəsmi olaraq 1990-cı ildə qurulmuşdur.

13.**ATTA** (Adventure Travel Trade Association): ATTA (Macəra Turizm Ticarət Assosiasiyası): bütün dünyada macəra turizm sənayesi üçün həyati rəhbərliyi həyata keçirən bir qurumdur. ATTA cəmiyyəti bu gün canlı, inkişaf edən, interaktiv bir şəbəkədir, 1.300-dən çox üzvü vardır və dünyanın 100 ölkəsini təmsil edir.

14.**ECTN** (Avropa Mədəni Turizm Şəbəkəsi): 2009-cu ildə Brüsseldə yaradılmışdır. ECTN üzvləri mədəni turizm sahəsində əməkdaşlığın yüksək səviyyəyə çatdırmağa və Avropa İttifaqı təsisatları və dünyanın digər beynəlxalq təşkilatları, şəbəkələri və dövlət qurumları ilə sıx əməkdaşlıq qurmağa çalışır. ECTN missiyası Avropanın müxtəlif bölgələrində fəaliyyət göstərən turizm və mədəniyyət sənayesinin peşəkarlarını qabaqcıl təcrübə və informasiya mübadiləsi, eləcə də yeni yanaşma və innovasiyaların inkişafı üçün bir araya gətirməkdir. ETC üzvləri hakimiyyət orqanları, QHT-lər və elmi-tədqiqat institutlarıdır.

15. **Europa Nostra** (Avropadakı Mədəni İrsin Səsi): Europa Nostra, 29 Noyabr 1963-cü ildə Parisdə qurulmuşdur. Europa Nostra bu gün Avropanın 40-dan çox ölkənin üzvləri ilə ən çox təmsil olunan miras təşkilatı kimi tanınır. Europa Nostra-nın missiyası, Avropada mədəni və təbii irsi dəstəkləmək üçün getdikcə böyüyən vətəndaş hərəkətinə səs vermək, iqtisadiyyata, cəmiyyətə, mədəniyyətə və ətraf mühitə verdiyi bir çox faydaları ilə irsin güclü müdafiəçiləri olmaqdır. Bütün idarəetmə səviyyələrində (yerli, regional, milli, Avropa və global miqyasda) Avropanın ən çox geridə olan miras sahələrini xilas etmək üçün kampaniya aparmaq və üzv təşkilatların rəhbərlik etdiyi tədbirləri dəstəkləmək və irs sahəsində ən yaxşı təcrübələri Avropada təbliğ etmək bu orumun əsas məqsədləri sırasına daxildir.

16.**EuroGites** (Avropa Kənd Turizmi Federasiyası): Eurogites, turizm sektorunu təmsil edən peşəkar bir turizm ticarət təşkilatıdır. Avropanın 28 ölkəsindən 31 peşəkar və ticarət təşkilatı tərəfindən qurulmuşdur. Ümumilikdə, bu sektor Avropa turizm potensialının təxminən 15% -ni təşkil edir. Kənd Turizmi, "kooperativ iqtisadiyyat" konsepsiyasına bənzər işgüzar fəaliyyət olmayan mikro müəssisələri, fərdi işçiləri və xidmətləri əhatə edir. EuroGites, NET, ENOS və ATTA kimi digər AB turizm sənayesi strukturları ilə əlaqədə fəaliyyət göstərir. Həmçinin AB-nin Kənd İnkişafına dair strukturlarında fəal iştirak edir.

17.**ISTO** (Beynəlxalq Sosial Turizm Təşkilatı): ISTO 1963-cü ildə beynəlxalq bir qeyri-kommersiya təşkilatı olaraq qurulmuşdur. Dünyanın hər yerindən sosial, davamlı və həmrəylik turizm sektorlarından

marafılı tərəfləri bir araya gətirir. İsto iki məqsədi güdür: hər kəs üçün turizmin inkişafına kömək etmək və insanların əksəriyyəti üçün istirahət etmək, eləcə də insanlar, icmalar və yerli rayonlara fayda gətirən turizmin bu formalarını təşviq etmək və dəstəkləmək. İSTO-nun işi turizm ilə bağlı milli və beynəlxalq təşkilatlar qarşısında nümayəndəlikdən, məlumatların yayılmasından (xəbərlər və akademik araşdırmalar), iştirakçıların şəbəkələrinin yaradılmasından (vəb-saytdakı tədbirlər və iştirakçıların yerləşdiyi yerlər), layihələrdə dəstək və iştirakdan ibarətdir.

18.**FEG** (Avropa Turist Bələdçiləri Dərnəkləri Federasiyası): FEG, 1986-cı ildə Parisdə Avropaya gələn bütün qonaqlara təqdim olunan xidmət keyfiyyətini tanımaq və yaxşılaşdırmaq və peşəkar turist rəhbərliyini bir araya gətirmək və gücləndirmək üçün qurulmuşdur. FEG, Avropada (xüsusən də AB-də) Professional Turist Bələdçilərinin səsidir. FEG ayrıca Europa Nostra, CEN, CEPLIS, WTM-in, eləcə də Dünya Turist Bələdçiləri Dərnəkləri Federasiyası, Avropa Səyahət Komissiyası, Əlçatan Turizm üçün Avropa Şəbəkəsi, Canlı Xüsusi Bələdçilər tətbiqi, Dünya Qida Səyahətləri Birliyi, Tarix Kanalı və Athina Təlim Mərkəzinin üzvüdür.

19.**EFFAT** (Avropa Qida, Kənd Təsərrüfatı və Turizm Həmkarlar İttifaqları Federasiyası): EFFAT, iki Avropa həmkarlar ittifaqı federasiyası-ECF-IUF və EFA arasında 11 dekabr 2000-ci ildə bağlanmış birləşmənin nəticəsidir. EFFAT, 35 Avropa ölkəsindən 120 milli həmkarlar ittifaqını təmsil edir. Avropa Qurumları, Avropa sənaye federasiyaları və müəssisə rəhbərliyi qarşısında 22 milyondan çox işçinin maraqlarını müdafiə edir. ETK-in üzvü olaraq, EFFAT üzvlərinin maraqlarını Avropanın bütün peşələrarası məsələlərində ortaq şəkildə dəstəkləyir. IUF daxilində regional bir təşkilat olaraq EFFAT, üzvlərinin dünya və sektor maraqlarını da müdafiə edir. Son illərdə EFFAT, 100-dən çox transmilli qrupda Avropa İş Şuraları qurdu. Uzun illər ərzində etik, sosial və ekoloji aspektlərin nəzərə alındığı aqrar məhsul və turizm siyasətinin davamlı inkişafının dəstəklənməsi istiqamətində səylər göstərilir.

20.**ETLC** (Avropa Həmkarlar İttifaqının Turizm üzrə Əlaqələndirmə Komitəsi): ETLC, 1995-ci ildə Brüsseldə turizm sektorunda işləyənləri təmsil edən Avropa həmkarlar ittifaqları federasyonları və global həmkarlar ittifaqları federasiyalarının koordinasiyası üçün bir platform olaraq quruldu. Avropa Həmkarlar İttifaqının Turizm üzrə Əlaqələndirmə Komitəsi, turizm sahəsində xidmətlər göstərən müxtəlif sahələrdə işləyənləri təmsil edir. Əsas məqsəd turizm sektorunda işləyənlər üçün iş şəraitini yaxşılaşdırmaqla turizmde davamlı məşğulluğun təşviqi, turizm sənayesində təlimin / davamlı təlimin təşviqi, turizm sektorunda sosial dialogun təşviqi və ticarət arasında sərhədyanı əməkdaşlığın gücləndirilməsidir.

21.**ECTAA** (Avropa turagent və turoperatorlar Assosiasiyası): 1961-ci ildə yaradılmış ECTAA Avropa İttifaqına üzv olan 27 ölkəni, həmçinin İsveçrə və Norveçdən olan milli turagent və turoperatorları təmsil edir. Bundan əlavə, Tunis, Mərakeş, Malayziya və İsraildən dörd beynəlxalq üzvü var. ECTAA Brüsseldə həm sənaye, həm də qərar qəbul edən şəxslər tərəfindən həm turizm agentlərinin, həm də turizm operatorlarının əsas nümayəndəsi kimi tanınır və Turizm agentlərinin və turoperatorların işinə təsir göstərə biləcək istənilən siyasətdə dəyərli məsləhətçi-tərəfdaş kimi çıxış edir. (5)

22.**UI GROUP** (Dünyanın aparıcı turizm qrupu). TUI dünyanın aparıcı turizm qrupudur. Bu qrup geniş portfel güclü turizm operatorları, 1600 səyahət agentliyi və aparıcı onlayn portal, 150 təyyarəsi olan beş hava yolu şirkəti, 400-dən çox otel, 18 kruiz kəməri və dünyanın bütün əsas tətill yerlərində gələn bir çox agentliklərdən ibarətdir. Bütün turizm dəyər zəncirini bir vahid altında birləşdirir və bu integrasiya edilmiş təklif TUI-nin 27 milyon müştərisinə 180 bölgədə misilsiz tətill təcrübəsi təqdim etməsini təmin edir.

Bu siyahını daha da genişləndirmək mümkündür. Onu da qeyd edək ki, Avropa İttifaqı çərçivəsində fəaliyyət göstərən təşkilati mexanizmlər yalnız bunlardan ibarət deyildir. Sırf turizm sektoru ilə bağlı olmayan lakin turizm sektorunda inkişafında mühüm rol oynayan təşkilati mexanizmlərdə mövcuddur. Bu təşkilatlardan hər biri turizm sektorunda öz sözünü demiş təşkilatlar kimi çıxış edir. Və bu təşkilatların turizm sektorunda həyata keçirdiyi fəaliyyətlər turizmin inkişafı üçün əvəzsizdir.

Nəticə

Turizm sahəsində Avropa Birliyi global miqyasda dəyişikliklərə təkən verən inkişaf etmiş yanaşma və təcrübələrin mənbəyidir. Hər bir sektorda olduğu kimi, turizm sektoruna rəhbərlik edən təşkilat və qurumların da bu inkişafda böyük payı var. Turizm sektorundakı təşkilatların əsas məqsədi turizm fəaliyyətinin qarşılaşdığı müxtəlif problemlərə həll yolu tapmaq və təşkilatlar arasındakı əlaqələri təyin edərək sektorun inkişafına töhfə verməkdən ibarətdir. Turizmin əhəmiyyətini nəzərə alsaq, bu sahənin inkişafının özbaşına getməməsi və hər sektorda olduğu kimi turizmi də istiqamətləndirən təşkilatların olması tamamilə təbiidir. İstənilən sektorda olduğu kimi, turizm sektorunu istiqamətləndirən bu təşkilatların inkişafda payı olduqca böyükdür.

Turizm sənayesinin inkişafı üçün milli strategiyaları və bu sahədəki siyasəti təkmilləşdirərək Avropa Birliyi çərçivəsində fəaliyyət göstərən təşkilatların təcrübəsindən, tənzimləmələrindən istifadə etmək məsləhətdir.

References

1. "State Program of socio-economic development of the regions of Azerbaijan (2004-2008)" - Decree of the President of the Republic of Azerbaijan, B., February 11, 2004.
2. "State Program on the development of tourism in the Republic of Azerbaijan in 2002-2005" - Decree of the President of the Republic of Azerbaijan, B., August 27, 2002.
3. Ağayev R. International cultural relations of Azerbaijan. Baku, Mars-Print, 2003.
4. European Union and Tourism Policy.2003
5. Tural Memmedov Kocheri oglu- European Union Higher Licensing Thesis on tourism policy and applicability to Azerbaijan
6. <https://tourismmanifesto.eu/who-we-are/>

Rəyçi: dos. G.Rzayeva

Göndərilib: 26.03.2021

Qəbul edilib: 27.03.2021